

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Оперативно - тактичний факультет

Кафедра оперативного мистецтва НГУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри оперативного мистецтва
кандидат військових наук, доцент

Олександр ЛАВНІЧЕНКО

10.01.2020

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

**«МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ СИСТЕМ
ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ»**

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	<u>третій</u>
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	<u>25 Військові науки, національна безпека, безпека державного кордону</u>
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	<u>251 Державна безпека</u>

Розглянуто та ухвалено на засіданні
кафедри

Протокол від 08.01.2020 р. № 8

Харків 2020

Інформація про викладача	
Прізвище, ім'я, по батькові	Чернавіна Оксана Євгеніївна
Наукова ступінь	кандидат військових наук
Вчене звання	-
Посада	доцент кафедри
Місце роботи	Кафедра оперативного мистецтва
Адреса кафедри	майдан Захисників України, 3, Харків, Харківська область, 61000
Контакти	Комутатор – 732-37-56, Міський – 739-26-79
E-mail	-
Консультації	
Час	14.00 – 17.00
Місце	Кафедра оперативного мистецтва

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 25, „Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону”	Цикл загальної підготовки (цикл професійної підготовки)	
Блоків змістових модулів – 1	Спеціальність: 251, „Державна безпека”	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання - 1		Семестр	
Загальна кількість годин – 150 годин		1-й	-й
	Рівень вищої освіти: третій	Лекції	
		28 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		34 год.	год.
		Контрольні роботи	
		12 год.	год.
		Самостійна робота	
		76 год.	год.
Індивідуальні завдання: 45 год.			
Вид контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Предмет вивчення навчальної дисципліни: Предметом курсу є основи наукової творчості, принципи теоретичних і експериментальних досліджень організаційних систем військового призначення.

Міждисциплінарні зв'язки з дисциплінами: Дисципліна “Методологія наукових досліджень організаційних систем військового призначення” базується на вивченні матеріалу дисциплін “Організація наукової роботи у національній гвардії”. Компетентності, що отримують ад'юнкти під час занять з дисципліни, набувають подальшого розвитку при вивченні дисципліни “Проблеми забезпечення державної безпеки військовими засобами”, а також при проходженні наукової практики та під час проведення дисертаційних досліджень.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Надати уявлення про зміст і структуру теорії у дослідженнях організаційних систем військового призначення, спрямованість воєнно-наукового пізнання, роль загальнонаукових і спеціальних методів у дослідженнях систем військового призначення, роль науки в економічному і суспільному житті, визначенні необхідних сил і засобів для проведення заходів із забезпечення державної безпеки.

Довести зміст методу, методології, науково-методичного апарату в цілому, методики наукового дослідження; співвідношення теорії і практики.

Викласти сутність постановки наукової задачі (проблеми), засоби обґрунтування актуальності теми наукового дослідження, забезпечення достовірності і обґрунтованості результатів досліджень, зміст системного підходу в задачах дослідження, ознаки наукової новизни результатів дослідження.

Згідно з вимогами освітньої програми здобувачі вищої освіти повинні:

Знати:

зміст і співвідношення методу, методики, методології, науково-методичного апарату взагалі;

зміст постановки наукового завдання у дослідженні організаційних систем військового призначення;

зміст ефективності функціонування організаційних систем військового призначення;

зміст системного підходу в задачах дослідження організаційних систем військового призначення.

Уміти:

описувати на змістовному рівні задачі формувань Національної гвардії України для забезпечення їх формалізації;
здійснювати постановку наукового завдання;
розробляти загальну методику наукового дослідження.

3. Зміст навчальної дисципліни (анотація навчальної дисципліни).

У межах цього курсу ад'юнкти продовжують формувати та удосконалювати компетентності, а саме – володіння загальною та спеціальною методологією наукового пізнання, застосування здобутих знань у практичній діяльності; опанування навичок планування, організації та проведення теоретичних і експериментальних наукових досліджень, прогнозування їх результатів; здатність виявляти проблемні ситуації, що обумовлені недосконалістю науково-методичного апарату, та обґрунтовувати напрями і теми наукових досліджень; розуміння принципів, шляхів і напрямків будівництва та розвитку Національної гвардії України, оперативного мистецтва та застосування, тактики Національної гвардії України, її всебічного забезпечення; здатність організовувати та проводити наукові дослідження з питань державної безпеки на високому фаховому рівні, отримувати наукові результати, що створюють нові знання, з акцентом на актуальних проблемах та завданнях службово-бойової діяльності Національної гвардії України як складової забезпечення державної безпеки з використанням новітніх методів науково пошуку; уміння вирішувати наукові завдання з розробки методології, теорії і наукових основ будівництва та розвитку Національної гвардії України в системі забезпечення національної безпеки України; уміння вирішувати наукові завдання з розвитку теорії службово-бойової діяльності Національної гвардії України, форм і способів застосування з'єднань і частин; уміння вирішувати наукові завдання з розвитку теоретичних основ і методів бойового, технічного, тилового та морально-психологічного забезпечення Національної гвардії України; уміння вирішувати наукові завдання з розробки та удосконалення теоретичних основ і методів оцінювання потреб і можливостей формувань Національної гвардії України, ефективності застосування Національної гвардії України.

У межах змістових модулів ад'юнкти працюють з науковими джерелами, зокрема з використанням мережі Інтернет, вивчають методологію наукових досліджень організаційних систем військового призначення на лекціях і семінарських заняттях, виконують завдання професійного спрямування на практичних заняттях, виступають з самостійно підготовленими доповідями і повідомленнями на семінарських заняттях, а також виконують індивідуальне науково-дослідне завдання.

4. Календарно-тематичний план вивчення дисципліни.

Назви змістових модулів, занять та навчальних питань	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	сем	лаб	інд	ср.
1	2	3	4	5	6	7
Блок змістових модулів 1. Методологія і організація наукових досліджень з управління у Національній гвардії України.						
Змістовий модуль 1. Методологія наукових досліджень						
Заняття 1.(ЛІ-1) Нормативна частина змісту навчання дисципліни. 1. Державна нормативна база підготовки наукових фахівців. 2. Перелік компетентностей ад'юнкта, які повинні бути набуті після засвоєння освітньо-наукової програми. 3. Зв'язок навчальних дисциплін і логічна послідовність їх вивчення. 4. Напрямки наукових досліджень.	2	2				
<i>Самостійне вивчення (Ср-1)</i> 1. Призначення, функції, завдання суб'єктів сектору безпеки і оборони України згідно з законодавчими актами України. 2. Класифікація видів діяльності силових відомств сектору безпеки і оборони України.	1					1
Заняття 2. (Сз-1) Предмет науки як форми організації наукових знань. 1. Наука та її компоненти. 2. Предметні галузі науки та роль теорії в науці. 3. Області та фактори об'єкта дослідження..	2		2			
<i>Самостійне вивчення (Ср-2):</i> 1. Закономірності розвитку науки. 2. Синергичний ефект.	1					1
Заняття 3 (ЛІ-2) Зміст співвідношення методу, методології, науково-методичного апарату. 1. Метод воєнно-наукового пізнання. 2. Методологія науки. 3. Науково-методичний апарат науки.	2	2				
<i>Самостійне вивчення (Ср-3):</i> 1. Мислення як інтелектуальна система 2. Критерії наукових знань	1					1
Заняття 4. (Сз-2) Методологія наукового дослідження організацій 1. Методологія наукового дослідження організацій.	2		2			

2. Наукові методи наукового дослідження.						
Самостійне вивчення (Ср-4): 1. Визначення: Ситуаційний підхід, системотехніка, міра. 2. Соціальне (гуманітарне) пізнання. 3. Способи розроблення варіантів рішень. 4. Статистичні закономірності в науці.	1					1
Заняття 5.(ЛІ-3) Система – елемент методології. 1. Система в науковій методології. 2. Складна система. 3 Організаційні системи військового призначення (прикладі). 4. Ефективність системи.	2	2				
Самостійне вивчення (Ср-5): Приклади складної системи.	1					1
Заняття 6. (Сз-3) Різноманітність системи. 1. Стан системи. 2. Економічна ефективність системи	2		2			
Самостійне вивчення (Ср-6): Система знань про війну і воєнну безпеку	1					1
Заняття 7. (ЛІ-4) Методи дослідження у воєнній науці Дослідження у воєнній науці. Засоби дослідження. Проблематика.	2	2				
Самостійне вивчення (ср-7): Роль загальнонаукових і спеціальних методів у дослідженнях з воєнних наук	1					1
Заняття 8 (Сз-4).Наукова діяльність. 1. Наукова діяльність 2. Характеристика наукової діяльності 3. Діяльність НГУ МВС	2		2			
Самостійне вивчення(ср-8):: Економічний аналіз.	1					1
Заняття 9.(ЛІ-5) Застосування методології для визначення основ діяльності Національної гвардії України Приклади застосування методології для визначення основ діяльності Національної гвардії України	2	2				

Зміст службово-бойової діяльності НГУ Джерела вимог щодо застосування сил НГУ						
Самостійне вивчення (ср-9): Показники і критерії ефективності діяльності формувань НГУ України	1					1
Заняття 10 (Сз-5). Показники і критерії ефективності діяльності формувань НГУ України 1. Поняття ефективності діяльності формувань НГУ України. 2. Показники можливостей військової частини, з'єднання НГУ України. 3. Критерій ефективності діяльності військової частини НГУ України.	2		2			
Самостійне вивчення: Підготовка до контрольної роботи №1	2					2
Заняття 11. Контроль робота № 1.	6		6			
Разом за змістовим модулем 1	37	10	16			11
Заняття 1. (Л-6) Основні вимоги до дисертації 1. Структура дисертації 2. Наукова та практична новизна одержаних результатів 3. Базові поняття до змістовної сторони дисертації	2	2				
Самостійне вивчення: 1. Тематика наукових робіт з дослідження організаційних систем військового призначення (НГУ, ДПСУ, ЗСУ). 2. Призначення дисертаційних робіт.	1					1
Заняття 2. (Сз-6) Приклад обґрунтування об'єкта і предмета дослідження Обґрунтування об'єкта та предмета дослідження. Обмеження у дослідженнях, які потрібно враховувати Загальні вимоги щодо обґрунтованості наукових результатів	4		4			
Самостійне вивчення: 1. Роль проблемної ситуації у практиці діяльності військового формування держави в обґрунтування актуальності теми. 2. Роль об'єкта дослідження в обґрунтування актуальності теми. 3. Роль предмета дослідження в обґрунтування актуальності теми.	1					1
Заняття 3. (Л-7) Вимоги до формулювання потрібного наукового завдання. 1. Поняття наукового завдання (наукової проблеми). 2. Обґрунтованість і вірогідність наукового результату.	2	2				

Самостійне вивчення: 1. Наукове завдання	1					1
Заняття 4. (СЗ-7) Вимоги до формулювань потрібного наукового завдання. 1. Поняття наукового завдання (наукової проблеми). 2. Обґрунтованість і вірогідність наукового результату.	4		4			
Самостійне вивчення: Наукове проблема. Обґрунтованість і вірогідність наукового результату	1					1
Заняття 5. (ЛІ-8) Основи теорії і технології моделювання процесів службово-бойових дій організаційних систем НГ України Поняття «модель» Задачі, сутність і філософія процесу моделювання. Основні категорії і поняття теорії моделювання	2	2				
Самостійне вивчення: Поняття «модель» Задачі, сутність і філософія процесу моделювання. Основні категорії і поняття теорії моделювання	1					1
Заняття 6. (СЗ-8) Основи теорії і технології моделювання процесів службово-бойових дій частин і підрозділів 1. Поняття «модель» 2. Задачі, сутність і філософія процесу моделювання. 3. Основні категорії і поняття теорії моделювання	2		2			
Самостійне вивчення: Основні категорії і поняття теорії моделювання	1					1
Заняття 7. (ЛІ-9) Моделювання процесів службово-бойових дій частин і підрозділів НГ України Вимоги до штабних моделей і моделей масового застосування. Суперечності моделювання реальних об'єктів, процесів і явищ (операцій). Склад моделі операції.	2	2				
Самостійне вивчення: Модель прийняття рішення. Показники якості і критерії ефективності.	1					1
Заняття 8. (СЗ-9) Моделювання процесів службово-бойових дій частин і підрозділів НГ України Вимоги до штабних моделей і моделей масового застосування Суперечності моделювання реальних об'єктів, процесів і явищ (операцій)	2		2			

Склад моделі операції						
Самостійне вивчення: Класифікація форм і способів службово-бойові дії НГ України	1					1
Заняття 9. (ЛІ-10) Вимоги до моделювання процесів організаційних систем військового призначення Вимоги до моделі Модель операції бою. Модель формування організаційної структури Методологічні аспекти моделювання операцій	2	2				
Самостійне вивчення: Моделювання спеціальної операції з припинення масових порушень громадського порядку	1					1
Заняття 10. (СЗ-10) Моделювання спеціальної операції з припинення масових порушень громадського порядку Механізм провокування масових заворушень Завчасна підготовка масових заворушень з боку їх організаторів Участь НГУ у спеціальних операціях Можливий склад груп НГУ у спеціальній операції з припинення масових порушень громадського порядку	2		2			
Самостійне вивчення: Підготовка до контрольної роботи	3					3
Заняття 11. Контрольна робота № 2.	6		6			
Заняття 12. (ЛІ-11) Ознаки належності дисертації до воєнних наук 1. Ознаки належності дисертації до воєнних наук	2	2				
Самостійне вивчення: Теорія оперативного мистецтва (теорія тактики) Національної гвардії України як науковий метод. “Чесць і закон”. Випуск 4. – Харків: НА НГ України. – 2013. – С. 3 – 8.	1					1
Заняття 13. (СЗ-11) Ознаки належності дисертації до воєнних наук Ознаки належності дисертації до воєнних наук Теорія оперативного мистецтва (теорія тактики) Національної гвардії України як науковий метод	2		2			
Самостійне вивчення: Аналіз існуючих дисертаційних робіт	1					1
Разом за змістовим модулем 2	48	12	22			14
Змістовий модуль 3: Загальна методика дисертаційного дослідження.						
Заняття 1. (ЛІ-12) Загальна методика дисертаційного дослідження. 1. Показники і критерії достатності системи військового призначення.	2	2				

2. Зміст вихідних і підсумкових даних у дисертаційному дослідженні. 3. Метод визначення показника достатності системи військового призначення.						
<i>Самостійне вивчення:</i> <i>Теорія оперативного мистецтва (теорія тактики) Національної гвардії України як науковий метод. “Честь і закон”.</i> <i>Випуск 4. – Харків: НА НГ України. – 2013. – С. 3 – 8.</i>	1					1
Заняття 2. (С3-12) Загальна методика дисертаційного дослідження. 1. Показники і критерії достатності системи військового призначення. 2. Зміст вихідних і підсумкових даних у дисертаційному дослідженні. 3. Метод визначення показника достатності системи військового призначення.	4		4			
<i>Самостійне вивчення:</i> <i>1. Показники і критерії достатності системи військового призначення.</i> <i>2. Зміст вихідних і підсумкових даних у дисертаційному дослідженні.</i> <i>3. Метод визначення показника достатності системи військового призначення</i>	1					1
Заняття 3. (Л1-13) Підходи до визначення вихідної обстановки для проведення наукових досліджень. 1. Вихідні посилки для дисертаційного дослідження. 2. Урахування просторових факторів.	2	2				
<i>Самостійне вивчення: Теорія оперативного мистецтва (теорія тактики) Національної гвардії України як науковий метод. “Честь і закон”.</i> Випуск 4. – Харків: НА НГ України. – 2013. – С. 3 – 8.	1					1
Заняття 4. (С3-13) Підходи до визначення вихідної обстановки для проведення наукових досліджень. 1. Вихідні посилки для дисертаційного дослідження. 2. Урахування просторових факторів.	2		2			
<i>Самостійне вивчення: 1. Обмеження у дослідженнях, які потрібно враховувати.</i>	1					1
Заняття 5. (Л1-14) Показники і критерії достатності матеріалу для досягнення мети дослідження. 1. Здобутки в розвиненні теорії. 2. Практична значущість. 3. Обґрунтованість і достовірність результатів. 4. Відповідність досягнутого наукового результату роботи меті дослідження (критерій).	2	2				
<i>Самостійне вивчення: 1. Підходи до визначення критерію достатності заходів для виконання завдання.</i>	2					2
Залік	2		2			
Разом за змістовим модулем 3	20	6	8			6
Індивідуальне науково-дослідне завдання	45					45
Разом за дисципліну	150	28	46			76

5. Самостійна робота.

Вказівки до самостійної роботи

Загалом процес навчання умовно поділяється на чотири основних етапи: 1) ознайомлювальний; 2) первинне засвоєння матеріалу; 3) накопичення інформації; 4) аналітичне осмислення і систематизація знань.

На першому етапі, який реалізовується на лекціях, здійснюється первинне ознайомлення з предметом вивчення, обсягом і змістом необхідних знань, загальними фізичними процесами, складаються перші уявлення про систематизацію знань.

Другий етап – це самостійне, індивідуальне опрацювання основних підручників і конспекту лекцій, спрямоване на отримання необхідних теоретичних знань. Самостійна робота найпродуктивніша, якщо ад'юнкт спілкується з викладачем під час консультацій, щоб з'ясувати і уточнити основні положення навчального матеріалу.

Третій етап реалізовується на семінарських заняттях, в процесі підготовки, виконання, захисту індивідуальних завдань. На цьому етапі загальні теоретичні знання застосовують до конкретних завдань, поглиблюють в процесі аналізу результатів. Тут корисне спілкування ад'юнктів між собою, проведення взаємних консультацій, дискусій, взаємної перевірки знань.

Завершальний етап – аналітичне осмислення, аналіз і систематизація знань, набуття професійних навичок, ознайомлення зі спеціальною літературою, рекомендованою викладачем або вибраною відповідно до індивідуальних інтересів, самоконтроль знань в процесі підготовки відповідей на контрольні запитання і завдання, виконання індивідуальних завдань. Така багатоступенева структура засвоєння сприяє отриманню глибоких і довготривалих знань, виробляє творче, аналітичне мислення.

Поточний контроль знань ад'юнктів проводиться на групових та практичних заняттях для перевірки ходу і якості засвоєння навчального матеріалу та стимулювання навчальної роботи тих, хто навчається. Результати поточного контролю відбиваються у журналі обліку навчальних занять. Модульний контроль здійснюється шляхом оцінки якості засвоєння ад'юнктами змістових модулів, які визначені робочою програмою навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться з ад'юнктами у вигляді заліку усно за білетами в навчальній аудиторії.

Зміст самостійної роботи для здобувачів вищої освіти

Вивчення цього курсу передбачає повне, часткове або опосередковане формування відповідних компетентностей ОНП «Службово-бойова діяльність Національної гвардії України».

Ад'юнкти працюють з джерелами інформації, зокрема з використанням мережі Інтернет та системи дистанційного навчання Академії, виконують індивідуальне науково-дослідне завдання, виступають з самостійно підготовленими доповідями і повідомленнями на семінарських заняттях,

вирішують типові завдання професійного спрямування на практичних заняттях.

Усі зазначені завдання пов'язані із темами модулів, у межах яких здійснюється навчання.

Програмою передбачено такі проекти для формування компетентностей:

- виступ на семінарському занятті за тематикою
- виконання індивідуального науково-дослідного завдання.

6. Політика курсу та оцінювання.

Політика курсу:

Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

Якщо ад'юнкт відсутній на занятті з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача.

Під час роботи над проектом не допустимо порушення академічної доброчесності.

Презентації та виступи мають бути авторськими, оригінальними.

Поточне оцінювання:

Поточний контроль якості навчання застосовується під час проведення семінарських занять. Акцент робиться на глибину знань, на ясні, конкретні та логічно і самостійно побудовані відповіді, на знання змісту рекомендованої літератури, на уміння виділити головне з викладеного матеріалу.

Поточне оцінювання здійснюється за кожним завданням в межах змістових модулів. Оцінюються виступ (повідомлення) на семінарському занятті, а також результати виконання завдань на практичних заняттях.

Загальні критерії оцінювання:

“відмінно” – ад'юнкт виявив всебічні, систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни; опрацював рекомендовану основну та додаткову літературу; виявив творчі здібності у розумінні, логічному, стислому та ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності. Допускається 1-2 незначних неточностей.

“добре” – ад'юнкт виявив у цілому добрі знання навчального матеріалу дисципліни при виконанні завдань, але припустив низку незначних помилок; опрацював основну рекомендовану літературу; показав систематичні знання з дисципліни; здатний самостійно використовувати та поповнювати знання у процесі подальшого навчання та професійної діяльності.

“задовільно” – ад'юнкт виявив знання навчального матеріалу дисципліни в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; виконав завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною

рекомендованою літературою; припустив значну кількість помилок або недоліків під час виконання завдань тощо, які може усунути самостійно.

“незадовільно” – ад’юнкт має значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу дисципліни; припускає принципові помилки при виконанні завдань.

Під час виступу або повідомлення на семінарському занятті оцінюються такі компоненти:

- Слайди (графічний матеріал) до виступу
- Повнота розкриття теми
  - Якість інформації
  - Самостійність та креативність
  - Виступ доповідача

Модульний контроль (рубіжне оцінювання):

Рубіжне оцінювання здійснюється в межах блоків змістових модулів. Оцінка за блок змістових модулів виставляється як середньозважена за такими результатами:

- Результати поточного оцінювання виступу на семінарському занятті,
- Письмове опитування за блоками змістовного модулю 1 (перший та другий модульний контроль).

Підсумкове оцінювання:

Підсумкове оцінювання проводиться наприкінці терміну вивчення дисципліни, коли ад’юнкти складають залік.

Метою підсумкового оцінювання є

1. Перевірка знань:

зміст і співвідношення методу, методики, методології, науково-методичного апарату взагалі;

зміст постановки наукового завдання у дослідженні організаційних систем військового призначення;

зміст ефективності функціонування організаційних систем військового призначення;

зміст системного підходу в задачах дослідження організаційних систем військового призначення.

2. Перевірка вмінь:

описувати на змістовному рівні задачі формувань Національної гвардії України для забезпечення їх формалізації;

здійснювати постановку наукового завдання;

розробляти загальну методику наукового дослідження.

Теоретичні знання перевіряються методом співбесіди по розробленим питанням білетів. Перевірка практичних навичок перевіряється методом контролю ходу та результатів виконання ад’юнктом індивідуального наукового дослідження.

7. Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

оцінки			Критерії
за шкалою ECTS	за національ ною шкалою	за Академі ї	
A "Відмінно"	Відмінно	90 – 100	Ад'юнкт виявив всебічні, систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; опрацював основну та додаткову літературу, рекомендовану програмою; проявив творчі здібності у розумінні, логічному, стислому та ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.
B "Дуже добре"	Добре	82 – 89	Ад'юнкт виявив систематичні та глибокі знання вище середнього рівня навчального матеріалу дисципліни; продемонстрував уміння легко виконувати завдання, передбачені програмою; опрацював літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.
C "Добре"		75 – 81	Ад'юнкт виявив у цілому добрі знання навчального матеріалу дисципліни при виконанні передбачених програмою завдань, але припустив низку незначних помилок; опрацював основну літературу, рекомендовану програмою; показав систематичні знання з дисципліни; здатний самостійно використовувати та поповнювати знання у процесі подальшого навчання та професійної діяльності.
D "Задовільно"	Задовільно	66 – 74	Ад'юнкт виявив знання навчального матеріалу дисципліни в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; виконав завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, що зазначена у програмі; припустив значну кількість помилок або недоліків у відповідях на запитання співбесіди, тестування, при виконанні завдань тощо, які може усунути самостійно.
E "Достатньо"		60 – 65	Ад'юнкт виявив мінімальні знання основного навчального матеріалу дисципліни в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; в основному виконував завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, що зазначена у програмі; припустив значні помилки у відповідях на запитання співбесіди, тестування, при виконанні завдань тощо, які може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача.
FX "Незадовільно"	Незадовільно	35 – 59	Ад'юнкт має значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу дисципліни; припускає принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань.
F "Незадовільно"		1 – 34	Ад'юнкт не має знань зі значної частини навчального матеріалу; припускає принципові помилки при виконанні більшості передбачених програмою завдань; не спроможний самостійно засвоїти програмний матеріал.

8. Рекомендована література.

Базова

1. Шмаков О.М. Методологія і організація наукових досліджень (Військові науки): навч. посіб. / – Харків: Акад. ВВ МВС України, 2012. – 151с.

2. Шмаков О.М. Словник офіцера внутрішніх військ з воєнно-наукових питань. 5 видання. – Харків: Академія ВВ МВС України, – 2009. – 518с.

Допоміжна

3. Шмаков О.М. Застосування загальнонаукових методів у діяльності офіцера. Курс лекцій. – Харків: Академія ВВ МВС України, – 2009. – 61с.

4. Шмаков О.М., Дробаха Г.А. Роль загальнонаукових і спеціальних методів у дослідженнях з воєнних наук // Науково-практичний збірник ВВ МВС України “Чесць і закон”. Випуск 2. – Харків: Академія внутрішніх військ МВС України. – 2009. – С.3-9.

5. Шмаков О.М., Дробаха Г.А. Ознаки належності дисертації до галузі військових наук// Науково-практичний збірник ВВ МВС України “Чесць і закон”. Випуск 1. – Харків: Академія внутрішніх військ МВС України. – 2009. – С.24-28.

6. Шмаков О.М. Методичні рекомендації щодо виконання вимог з кваліфікаційних ознак дисертації. (Галузь знань “Військові науки”. – Харків: ВІ ВВ МВС України. – 2003. – 30с.

7. Шмаков О.М. Про необхідність ув’язувати дослідження за тематикою гвардії з міжвідомчими питаннями сектору безпеки і оборони. Тези доповіді // Збірник тез доповідей науково-практичної конференції НА НГ України. – Харків: НА НГ України. – 201. – С.4 – 5.

8. Шмаков О.М. Про необхідність розроблення наукового напрямку з психологічних основ оперативного управління силами гвардії. Тези доповіді // Збірник тез доповідей науково-практичної конференції НА НГ України. – Харків: НА НГ України. – 2016. – С. 4 – 5.

9. Шмаков О.М. Теорія оперативного мистецтва (теорія тактики) Національної гвардії України як науковий метод. “Чесць і закон”. Випуск 4. – Харків: НА НГ України. – 2013. – С. 3 – 8.

10. Шмаков О.М. Чинники ефективності оперативних дій Національної гвардії України. “Чесць і закон”. Випуск 1. – Харків: НАНГ України. – 2015. – С. 4 – 7.

11. Шмаков О.М., Поляков В.Ю. Групування сил національної гвардії для виконання завдань з оборони країни. “Чесць і закон”. Випуск 1. – Харків: НАНГ України. – 2016. – С. 4 – 7.

12. Шмаков О.М. Доктрина застосування Збройних Сил України, інших військових формувань та правоохоронних органів під час оборони держави (проект) [Текст]: Воєнно-теоретична праця / [О.М. Шмаков, В.Ю. Поляков, Т.А. Стюшев та ін.]. – Харків: НАНГ України. – 2016. – 16 с., інв. № 390 т.

13. Шмаков О.М. Оперативні аспекти участі Національної гвардії у гібридній війні / Участь Національної гвардії України в протидії гібридній війні // Звіт про НДР (шифр – “САПФІР”). – С. 6– 57.

9. Питання до підсумкового контролю.

1. Зміст проблемної ситуація у вибраному напрямку дисертаційного дослідження (приклади).
2. Зміст об'єкта наукового дослідження.
3. Засоби обґрунтування меж об'єкта дослідження.
4. Обґрунтування предмета дослідження на прикладі обраного напрямку дисертаційного дослідження.
5. Засоби обґрунтування актуальності теми наукової статті (навести на прикладі).
6. Відмінності понять проблемна ситуація й наукового протиріччя.
7. Вимоги до формулювань потрібного наукового результату.
8. Ознаки наукової новизни результатів дослідження.
9. Ознаки обґрунтованості наукових результатів.
10. Ознаки достовірності наукових результатів.
11. Ознаки адекватності уявлень реальним процесам.
12. Ознаки об'єктивності у науковому дослідженні.
13. Ознаки практичної значущості результатів дослідження.
14. Сутність постановки наукового завдання (навести на прикладі).
15. Роль психологічних факторів в ефективності вирішення завдань у системах військового призначення.
16. Ознаки повноти і обґрунтованості викладання матеріалу у науковій доповіді.
17. Зміст просторових факторів і часових факторів при моделюванні системи військового призначення.
1. Показники і критерії достатності системи військового призначення.
18. Зміст вихідних і підсумкових даних у дисертаційному дослідженні.
19. Зміст наукової новизни окремих результатів.
20. Відповідність досягнутого наукового результату роботи меті дослідження (критерій).

Доцент кафедри оперативного мистецтва

кандидат військових наук

Оксана ЧЕРНАВІНА